

Kalaallit Nunaanni Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassanut nassuiaatit

Inatsisartut Naalakkersuisullu Kalaallit Nunaat nammineq naalagaaffinngornissaanut tunngaviusumik inatsisiliorneqassasoq aalajangersimammata, tunngaviusumik inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitamik pilersitsisoqassasoq aalajangersimapput. Isumalioqatigiissitaq tunngaviusumik inatsisissamik siunnersuusiussaaq, taannalu naammassereerpat Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq.

Tunngaviusumik inatsisissaq kalaallit kulturiannik, oqaasiinik kinaassusaannillu tunngaveqartumik sinaakkusersorneqassaaq.

Oqaluttuarisaaneq aallaaviulluni kalaallit kulturiat, kalaallit oqaasii kinaassusaallu akuunerulersitsiniarnermi tunngavigineqassapput, tassa nunap inoqqaaviniit tunngavillit. Tunngaviusumilli inatsisissami Kalaallit Nunaata killiffiani nalitsinni inuusut allatullu tunuliaqutaqarlutik nunami najugaqartorpassuit eqqarsaatigilluinnarneqassapput.

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitaq sapinngisamik politikkikkut assigiinngiaartunik tunuliaquteqartuusunik inuttalersorneqassaaq. Suliassanut ilisimasallit Kalaallillu Nunaannik, inuiaqatigiinnik kalaallinik, oqaluttuarisaanerannik kulturiannillu piukkunnaatilmik ilisimasaqartut, tunngaviusumik inatsisissamut siunnersuutissap suliarineranut, akuutinneqassapput.

Kalaallit Nunaata nammineerluni naalagaaffinngornissaanut, tunngaviusumik inatsisissatut missingersuusiaq suliarineqassaaq.

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassai

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissaa missingersuusiussavaa, Kalaallit Nunaata ullormi nammineerluni naalagaaffinngorneraniit atuutilertussanngorlugu. Tunngaviusumik inatsisissap siunertaraa, Kalaallit Naalagaaffiannutnammineerluni tamakkiisumik oqartussaassuseqartumut, inatsisitigut tamat oqartussaaqataanerannut akuerisatut toqqammavigineqassasoq. Missingersuusiaq, tunngaviusumik inatsisissamut aalajangersakkat suunersut ilanngullugit isumaliutissiissusiamut kakkiunneqassaaq.

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitaq ukiut affakkaarlugit Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissaanut missingiutip suliarineqarnerata siuariartornera pillugu Naalakkersuisunut nalunaaruteqartussaataavoq.

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassani nammineq tulleriissaassavai, tassunga ilanngullugit suleqatigiissitanik pilersitsisarnissat. Isumalioqatigiissitaq Naalakkersuisunit, nunatsinni allaffissornikkut qitiusoqarfimmit, kalaallit innuttaasut akornannit, nunattalu avataanit aallerfiusinnaasunit paasisimasalinnit ilisimasaqartunillu paasisutissanik aallertarsinnaavoq. Tamanna

aalaakkaasumik pisariaqartitsinerluunniit naapertorlugu, utaqqiisaasumik suliaqartussanik suliaqartitsisarnikkut, pisinnaavoq.

Isumalioqatigiissitaq suliaminut tunngatillugu nuna, innuttaasut, pisinnaatitaaffiit, pisussaaffiit, aqutseriaaseq, ingerlatsinerlu pillugit immikkut nassuiaasiortassaaq.

Inatsisissamik piareersarluni sulinermi siuliani taaneqartumi, pituttorsimannngitsumik ataqatigiinnermik ("free association") aaqqissuussinermut imaluunniit naalagaaffiit allat akornani arlaatigut suleqatigiinnermik isumaliutit ilanngunneqassasut ilanngullugu naatsorsuutigineqarpoq.

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap ilaasortaasa katitigaanerat

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitaq kingullermik Inatsisartunit qinersinerup kingorna partiit ilaasortaataqalersunit innersuussinerit najoqqutaralugit Naalackersuisunit toqqarneqartunik arfineq marlunnik ilaasortaarpoq.

Naalackersuisunut ilaasortat Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilaasortassatut innersuunneqarsinnaanngillat.

Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitami ilaasortat Naalackersuisunit toqqarneqartassapput.

Peqatigisaanik angutit arnallu naligiissitaanissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 3, 29. november 2013-meersumi § 6-mi ima allasimasut uku *"pisortat ataatsimiititaliaat, siunnersuisoqatigiivi, isumalioqatigiissitaat assigisaallu, inuiaqatigiinnut pingaaruteqartut malittarisassaasa aalajangersarnissaannik piareersaasussatut pilersaarustussatulluunniit Naalackersuisunit pilersinneqartut, imatut inuttalersugaassapput, suaassutsit arlaat aapparminit ilaasortamik ataasiinnarmik amerlanerussuteqasallutik"* malinneqarnissaat kissaatigineqarpoq.

Tamatuma kingorna, Tunngaviusumillu Inatsisissaq pillugu Ataatsimiititaliamut tusarniaarenikkut isumalioqatigiissitamik suaassuseqatigiiaat aappaata annerpaamik ataasimik amerlanerussuteqartumik ilaasortaartumik kiisalu Inatsisartuni partiit tamarmik sinniisaannik ilaasortaartumik katiterneqartumik Naalackersuisut toqqaassapput. Inatsisartuni partiit tamarmik inunnik marlunnik innersuussissapput, partiilli tamarmik ataasiinnarmik (1) ilaasortaataqassapput. Inuk ilaasortatut toqqarneqanngitsoq sinniisuusaaq.

Siulersuisooqatigiit siulittaasumik, siulittaasup tullianik ilaasortamillu inuttaligaavoq.

Inatsisartunut qinersinerup kingulliup inenera kisimi aalajangiisuuvuq partiit sorliit Isumalioqatigiissitami ilaasortaataqarnissaannut.

Ilaasortassatut innersuunneqartut akornannit partiip Inatsisartunut qinersinermi qinerneqarnerpaasimasup siulittaasusaaq toqqassavaa. Isumalioqatigiissitap siulittaasuata tullissaa Inatsisartuni partiit amerlanerussuteqartut ulliisa akornannit toqqarneqassaaq.

Siulittaasoqarfik imatut katiterneqassaaq; siulittaasoq, siulitaasup tullia ilaasortallu pingajuat isumalioqatigiissitap iluminnit toqqagaat. Toqqaaneq ingerlanneqassaaq inissiterniarlutik ataatsimeeqqaarnermi.

Peqquteqartumik tunuortoqarnera patsisigalugu taarsiinerit, partiimit ilaasortaajunnaartumik innersuussuteqaqqaartumit nutaamik innersuussineq tunuliaqutaralugu isumalioqatigiissitap innersuussai Naalakkersuisut akuerisassavaat. Ilaasortap maanaannakkut tunuartaariaqalerneratigut, inuk isumalioqatigiissitap pilersinneqarnerani partiimit tassanga Isumalioqatigiissitamut innersuunneqartoq ilaasortatut tunuassaaq, Isumalioqatigiissitamilu ilaasortamik nutaamik toqqaasoqarnissaata tungaanut sinniisutut atuutissalluni. Ilaasortamik nutaamik toqqaaneq periutsit siuliani nassuiarneqartut naapertorlugit pisassaaq.

Isumalioqatigiissitamut ilaasortat Inatsisartunut ilaasortaareersut immikkut akissarsiaqartinneqassanngillat.

Isumalioqatigiissitamut ilaasortat qitiusumik allattoqarfimmi kommuneqarfinniluunniit atorfilittatut sulisut Isumalioqatigiissitami suliaqarnerminni immikkut aningaasarsissanngillat, sulisitsisuminnilli nalinginnaasumik akissarsiaqartinneqassallutik.

Aalajangeeqataasinnaanatik peqataasut immikkullu ilisimasalinnik peqataagallartunik sulisussanik toqqaasarneq

Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap partiinut pituttorsimanngitsumik qaffasissumik siunnersorneqarnissaa siunertaralugu, aalajangeeqataasinnaanatik ilaasortanik ivertitsisoqarsinnaavoq.

Naalakkersuisut Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitamut ataavartumik aalajangeeqataasinnaanatik peqataasussanik marlunniit sisamanut amerlassuseqartunik toqqaasinnaavoq, taakkunani minnerpaamik ataaseq tunnngaviusumik inatsiseqarnermut, naalagaaffiit innuttanut pisussaaffii pillugit immikkut ilisimasaqartuussaaq. Aalajangeeqataasinnaanatik ilaasortat allat immikkut ataatsimoortumilluunniit naalagaaffiup innuttanut pisussaaffinnik nation buildingimulluunniit immikkut ilisimasaqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitamut aalajangeeqataasinnaanatik peqataasussanik aalajangersimasunik marlunnik sisamanilluunniit, Tunnngaviusumik inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap toqqaasinnaavoq.

Isumalioqatigiissitap pilersinnerata nalaani aalajangeeqataaanani peqataasussamik aalajangersimasumik ataatsimik partiit inatsisartuniittut Naalakkersuisooqataannngitsut toqqaasinnaatitaapput.

Aallaavittut aalajangeeqataasinnaanatik peqataasussat Inatsisartunut qinersisoqareernerata kingorna taarserneqarsinnaaneq ajorput.

Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangeeqataasinnaanatik peqataasussat aalajangersimasut toqqarneqarsimaneri pillugit Naalakkersuisoqarfik akisussaaffiusoq aqputigalugu Naalakkersuisunut ilisimatitsissaaq.

Piunasaqaataassaaq aalajangeeqataasinnaanatik peqataasussat katiterneqarnermikkut assigiinngiiaartunik naapertuuttunik piginnaaneqassasut, tassunga ilanngullugu inatsilerituutut paasisimannineq. Aalajangeeqataasinnaanatik peqataasussat aningaasarsitinneqartassapput § 18, imm. 1-2, Inatsisartut inatsisaat nr. 2, 18. december 2003-meersoq, kingullermik allannngortinneqartoq Inatsisartut inatsisaanni nr. 42 27. marts 2006-imeersoq, Inatsisartunut ilaasortaannngitsut aningaasarsiaqartinneqarnerat naapertorlugu.

Immikkut ilisimasalinnik allanik, isumalioqatigiissitap piukkussaanic peqataagallartunik, isumalioqatigiissitap suliaanut peqataatinneqarsinnaapput siulittaasup aggeqqusineratigut, pisariaqartinneqarpallu taakku aningaasarsiaqartinneqarsinnaapput § 18, imm. 1-2 Inatsisartut inatsisaat nr. 22, 18. december 2003-meersoq, kingullermik allannngortinneqartoq Inatsisartut inatsisaanni nr. 1, 27. marts 2006-imeersoq, Inatsisartunut ilaasortaannngitsut aningaasarsiaqartinneqarnerat, naapertorlugu.

Immikkut Ilisimasallit taakku qitiusumik allattoqarfimmi kommuneqarfinni naalakkersuisuniluunniit atorfeqarpata sulisitsisuminnit immikkut akuersissummik piniaqqaassapput.

Aalajangeeqataasinnaanatik ilisimasalittullu peqataasut, ilisimasaminnik isumalioqatigiissitamilu suliaqarnermi misilittakkaminnik ilapittuuteqartassapput, taamaattoq tunnngaviusumik inatsisissap missingersuusiorderata imarisaani aalajangiinissamat peqataasinnaannngillat.

Innuttaasunik akuutitsineq

Tunnngaviusumik inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap atuunnermini illoqarfinnut nunaqarfinnullu tamanut tikinnissamik anguniagaqassaaq. Isumalioqatigiissitap innuttaasut naapinnissat, isumaliutaagallartunik saqqummiussinissaq piffissamilu pineqartumi tunnngaviusumik naleqartitanillu Isumalioqatigiissitap pineqartup nalaani suliarisaanut qisuariaatinik pisarnissaq isumagisassavaa. Isumalioqatigiissitap ataatsimiinnerit nalinginnaasut, isumasioqatigiinnerit kiisalu tusagassiutit muteerniusut naapeqatigiittarfiillu il.il. taamatut suliaqarnermi atortassavai.

Innuttaasut tamarmik, tassani meeqqat, inuusuttut inersimasullu Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitamut siunnersuutiniq nassiussisinnanermut pisinnaatitaapput. Isumalioqatigiissitami ilaasortat, siulittaasoqarfik aalajangeeqataasinnaanatik ilaasortat nammineq naliliinertik naapertorlugu siunnersuut suliarineqarqinnissamat naapertuuttutut isigineqarpat, Isumalioqatigiissitami siunnersuummik taamaattunik saqqummiussinapput.

Isumalioqatigiissitaq nittartakkakut quppernermik pilersitsisissaaq, tassanilu isumalioqatigiissitap sulinerata ineriartornera ilisimatitsissutigineqartassaaq.

Tunnngaviusumik inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitamut allattoqarfik

Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap suliaqarneranut sullissinissamut naapertuuttumik angissusilimmik allattoqarfiliussaaq. Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap allaffimmi pisortassaa Naalakkersuisut tusarniaaffigereerlugit atorfinitsissavaa.

Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassani qanoq aaqqissuunneqassanersoq nammineq isumagissavaa, tassungalu atatillugu sumi allattoqarfik inissisimassanersoq aalajangissallugu.

Piffissarititaq

Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaanni tunnngaviusumik inatsisissamut missingiussamik kingusinnerpaamik ulloq 31. December 2021 Naalakkersuisunut tunniussinissaq siunertaralugu suliarnik ingerlatsisissaaq, taamaalilluni Naalakkersuisut Inatsisartut 2022-mi upernaami ataatsimiinnissaannut missingersuusiamik saqqummiussinnaaqullugit. Isumalioqatigiissitaq piffissamik suliffiusumik sivitsuinissamik pisariaqartitsissappat, tamanna Naalakkersuisunit akue-rineqassaaq.

Tunnngaviusumik inatsisissatut siunnersuusiap saniatigut Isumalioqatigiissitap isumaliutersuut tunnngaviusumik inatsisissap aalajangersagaanik nalunaajaatitalik piareersarlugulu tunniutissavaat.

Aningaasalerneqarnera

Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitaq taassumalu allattoqarfissaa Aningaasanut Inatsimmi immikkut pingaarnermik kontoqarluni aningaasalersorneqassaaq. Tunnngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitaq avataaniit aningaasalersorneqarnissamut qinnuteqarnissamut piginnaatitaavoq.